

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

ШТАНГРЕТА АНДРІЯ МИХАЙЛОВИЧА

на дисертаційну роботу Жигало Оксани Юріївни

«Економічне оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємства»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Зростання уваги до інноваційного розвитку підприємств безпосередньо пов'язано з необхідністю прискорення соціально-економічного розвитку нашої країни. Посилення ринкових відносин, прагнення побудови відкритої економічної моделі національної економіки, інтеграція у світові ринкові відносини зумовлюють актуальність проблеми формування та використання інноваційної ємності підприємств на основі генерації нових знань, технологій та їх прискореному освоєнні у виробництві. Оцінювання інноваційної ємності створює підґрунтя для регулювання інноваційної діяльності як основи для забезпечення стабільного розвитку та посилення конкурентних позицій українських підприємств не лише на внутрішньому, але й зовнішніх ринках.

Необхідність впровадження інновацій на підприємствах будь-яких сфер економіки з метою забезпечення необхідного рівня їх конкурентоспроможності та обґрунтування можливих напрямків розвитку їх діяльності ставить перед керівниками та інвесторами питання про потенційну готовність економічних суб'єктів до переходу на інноваційний шлях розвитку. З урахуванням наведеного необхідним етапом аналізу економічної діяльності вітчизняних підприємств стає дослідження інноваційної ємності.

Дисертація Жигало О. Ю. є важливим кроком в науковому обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо економічного оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств. Відтак, робота є актуальною і має суттєве наукове значення та вирішує поставлені завдання.

Тема дисертації повною мірою пов'язана із науковими темами, що виконуються у рамках науково-дослідної роботи Національного університету «Львівська політехніка»: «Теоретичні та прикладні засади трансферу технологій у системах стратегічного розвитку суб'єктів господарювання» (номер державної реєстрації 0118U001537); «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей та регіонів» (номер державної реєстрації 0118U001536).

СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Ознайомлення із змістовим наповненням дисертації, автореферату та публікацій автора дозволяє зробити висновок про те, що наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це аргументовано підтверджується глибоким та критичним аналізуванням фундаментальних наукових праць за проблемами інноваційної діяльності підприємств, зокрема вітчизняних і зарубіжних джерел щодо економічного оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємства, влучним застосуванням класичних положень теорії управління, оглядом матеріалів щодо інноваційної активності підприємств у Львівській області, використанням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватним підбором та аналізуванням значного масиву офіційного статистичного матеріалу щодо використання інноваційної ємності підприємств, успішною апробацією теоретико-прикладних розробок на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, їх дискусійним обговоренням за результатами виступів на наукових семінарах, а також результативним впровадженням у діяльність вітчизняних підприємств.

Одержані результати дисертаційної роботи характеризуються науковою новизною, придатні для подальшого удосконалення існуючих і розроблення нових методологічних положень й прикладних аспектів вирішення питань економічного оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дисертаційна робота Жигало О. Ю. за структурою складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 179 сторінок. Робота містить 26 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел із 228 найменувань та 4 додатки. За змістом, структурою та оформленням дисертація повністю відповідає вимогам МОН України.

У першому розділі «Теорія та практика економічного оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств» (с. 24–78) встановлено місце інноваційної ємності серед інших властивостей підприємства, її сутність та значущість; обґрунтовано авторське тлумачення поняття «інноваційна ємність»; проведено групування видів інноваційної ємності підприємств; розглянуто види інноваційної ємності підприємств та фактори, що впливають на її формування та використання; визначено принципи та інструментарій оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств.

В межах другого розділу «Аналізування та оцінювання інноваційної ємності підприємств» (с. 79–125) досліджено методичні положення з аналізування та оцінювання інноваційної ємності підприємств; розроблено метод оцінювання інноваційної ємності підприємств; побудовано модель аналітично-ієрархічного процесу, призначену для вимірювання інноваційної ємності підприємств; здійснено аналізування стану використання інноваційної ємності підприємств.

У третьому розділі «Регулювання експортно-імпоротної діяльності з урахуванням інноваційної ємності підприємств» (с. 126–191) удосконалено модель взаємозв'язку інноваційної ємності підприємства та експортної діяльності, сформовано модель митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств з урахуванням рівня інноваційної ємності, а також запропоновано метод оцінювання митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств в умовах використання інноваційної ємності.

В межах усіх розділів і підрозділів дисертації простежується логічно послідовне та обґрунтоване виконання поставленого теоретико-практичного завдання, що орієнтоване на дослідження теоретичних основ і розроблення методичних підходів до оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств. Таким чином, можна зробити висновок про те, що дисертація є завершеною науково-дослідною роботою із логічно зв'язною, цілісною

композицією, науковим стилістичним наповненням та авторською манерою викладення матеріалу.

НАУКОВА ПОВИЗНА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ознайомлення зі змістом дисертації та автореферату дало змогу виокремити елементи наукової новизни у сформульованих автором положеннях дисертаційної роботи, серед яких найбільший науковий інтерес становить таке:

- розроблено метод оцінювання інноваційної ємності підприємства, що сформований на основі використання тривимірної моделі просторового стану залежності інноваційної ємності від рівня завантаження векторів техніки підприємства (вісь X), застосовуваних інноваційних технологій (вісь Y) та ресурсів (вісь Z) із використанням АНР-моделі (моделі аналітично-ієрархічного процесу) та певних функціональних залежностей, які характеризують стан інноваційної місткості підприємства та уможлиблюють виявлення резервів забезпечення інноваційної ємності;

- удосконалено циркулярну модель взаємозв'язку інноваційної ємності підприємства та експортної діяльності, яка відрізняється від відомих ідентифікуванням та обгрупуванням циклічного характеру інноваційної активності підприємства під впливом глобалізаційних та інтеграційних чинників, що забезпечує використання інноваційної ємності у напрямі впровадження та комерціалізації інновацій на іноземних ринках, а також навчання в процесі реалізації експортних операцій;

- запропоновано модель розвитку митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств в умовах використання інноваційної ємності, що, на противагу існуючим, визначає пріоритетні та гармонізовані з європейськими митними нормами інструменти митного регулювання експортно-імпоротної діяльності у розрізі митного контролю та митного оформлення, а також характеризує їхню дію на процесі впровадження та комерціалізації інновацій на іноземних ринках;

- сформовано метод цільово-рівневого оцінювання митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств, що, на відміну від наявних, дає змогу цілеспрямовано діагностувати рівень спонукаючої, стимулюючої та активізуючої дії інструментів митного регулювання на впровадження та комерціалізацію інновацій на іноземних ринках;

- запропоновано класифікацію видів інноваційної ємності підприємств та чинників її формування шляхом виділення ряду нових ознак;

– розвинуто модель аналітично-ієрархічного процесу, яка вирізняється тим, що містить часткові та узагальнені показники, призначені для вимірювання інноваційної ємності підприємства через оцінювання рівня завантаження векторів тривимірної моделі просторового стану залежності інноваційної ємності підприємства від її істотних складових із використанням їх відносної вагомості, яка встановлена шляхом формування матриці суджень та оцінювання компонентів вектору її пріоритетів.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що певні наукові положення дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних пропозицій та методичних рекомендацій щодо оцінювання інноваційної ємності підприємства, аналізування стану використання інноваційної ємності підприємств; встановлення взаємозв'язку інноваційної ємності підприємства та експортної діяльності; оцінювання митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств в умовах використання інноваційної ємності.

Теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші результати наукових досліджень, викладені у дисертації, безпосередньо використали ІІІ «Вежа» (довідка № 35 від 15.05.2019 р.) та ТзОВ «Брати» (довідка № 97 від 20.02.2020 р.).

Ключові теоретико-методичні положення та практичні рекомендації були впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисциплін: «Інноваційний розвиток підприємства», «Економіка та організація інноваційної діяльності», а також виконання курсового проекту «Економіка та організація інноваційної діяльності підприємства» (довідка № 67-01-1383 від 11.09.2020 р.).

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЯХ

Теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять визначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у 12 наукових працях (8 статей у наукових фахових виданнях України, 5 з яких входять у міжнародні наукометричні бази, 4 тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях) загальним обсягом 3,2 друк. арк. (з них особисто авторові належить 2,1 друк. арк.).

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ

Щодо зауважень та положень дискусійного характеру, то можна вказати на таке:

1. У підрозділі 1.1 автор обґрунтовує місце інноваційної ємності підприємства серед інших його властивостей. Вважаємо, що характеристику взаємозв'язку між інноваційним потенціалом та інноваційною ємністю підприємства, зокрема впливу та виникнення реалізованої та нереалізованої частини (ст. 39-40), доцільно було здійснити із врахуванням параметрів життєвого циклу інновацій, що забезпечило би врахування не лише статичних аспектів, але й динамічних.

2. На рис. 1.3 і в подальшому в тексті підрозділу 1.2 (ст. 43-48) здобувач обґрунтовує власний підхід до класифікації інноваційної ємності суб'єктів господарювання. Додаткового пояснення вимагає зміст запропонованих підвидів нереалізованої інноваційної ємності, тобто низької, середньої та високої, коли відмінність між ними встановлена за рівнем «...зростання відповідного виду фінансово-економічних результатів діяльності підприємства» в межах 1-5% «теперішнього обсягу» із авторською пропозицією одночасного застосування значної кількості різнопланових показників.

3. На рис. 1.5 (ст. 66) подано модель оцінювання інноваційної ємності підприємства. На нашу думку, в змісті запропонованого узагальнюючого показника потребує конкретизації «...вил фінансово-економічних результатів діяльності підприємства», а також сформований багаторівневий перелік показників доцільно було доповнити методичними рекомендаціями щодо розрахунку в умовах українських підприємств та здійснити необхідну апрабацію.

4. У підрозділі 2.2 автор обґрунтовує доцільність застосування при оцінюванні інноваційної ємності таких її складових як «інноваційна місткість» та «резерв забезпечення інноваційної ємності». В загальному погоджуючись із такою позицією, вважаємо, що зазначені терміни потребували ретельнішого розгляду для більш чіткого відображення авторського трактування їх взаємозв'язку із інноваційною ємністю.

5. На ст. 98-100 здобувачем запропоновано систему показників для вимірювання векторів тривимірної моделі оцінювання інноваційної ємності підприємства. На нашу точку зору, додаткового пояснення вимагають: принципи формування груп показників; одночасне застосування абсолютних та відносних показників; розрахунок приросту середнього виробітку інноваційної

продукції в розрахунку на усіх працівників, а не на тих, що задіяні безпосередньо у їх виробництві.

6. Додаткового пояснення вимагають отримані результати оцінювання інноваційної ємності підприємства (ст. 110), зокрема стосовно етапності оцінювання, які авторкою визначені на рис. 2.2 (ст. 94).

7. В табл. 3.2 (ст. 156-158) представлено характеристики інструментів митного регулювання експортно-імпоротної діяльності підприємств при різних рівнях інноваційної ємності. Вважаємо, що в характеристиках доцільно було застосувати окрім якісних показників, у відповідності до визначеного авторкою на ст. 60 «принципу пріоритетності кількісних оцінок», і кількісні показники, а також охарактеризувати практику застосування таких інструментів стосовно розглянутих у підрозділі 2.3 дев'яти підприємств.

Загалом, вищезазначені зауваження жодним чином не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ВИМОГАМ МОН УКРАЇНИ

Дисертація Жигало О. Ю. є завершеною науково-дослідною роботою, що виконана самостійно автором на високому науково-теоретичному рівні. Дисертація написана українською мовою та оформлена відповідно до положень, норм і правил МОН України.

Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає визначеним МОН України стандартам. В авторефераті відображено ключові результати дисертаційної роботи та основні наукові здобутки автора. Зміст автореферату є ідентичним змісту основних положень дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ПРО ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ

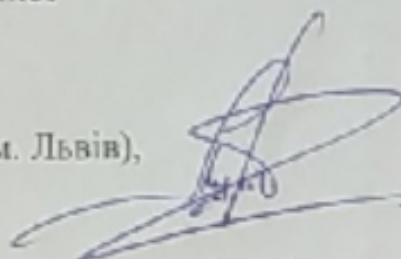
Дисертація Жигало Оксани Юрїївни «Економічне оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємства» виконана на високому науково-теоретичному рівні, а одержані автором в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною та мають теоретичну і практичну цінність. У роботі теоретично узагальнено і вирішено науково-практичне завдання, що полягає в розробленні теоретико-методичних засад економічного оцінювання та регулювання інноваційної ємності підприємств. Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою та відповідає вимогам

МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р.

Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Жигало Оксана Юрївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку та оподаткування
Української академії друкарства
Міністерства освіти і науки України (м. Львів),
доктор економічних наук, професор

А.М. Штангрет

Підпис завідувача кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, д.е.н., проф. А.М. Штангрета засвідчую:

Вчений секретар

Української академії друкарства
к.т.н., доцент

З.М. Сельменська